



TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 11187
Tarih : 19.03.2025

10/2548

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İnsan Hakları Derneği (İHD), Özgürlük için Hukukçular Derneği (ÖHD) ve Hasta Mahpuslara Özgürlük İnisiyatifi tarafından yapılan raporlamalara göre, cezaevlerinde sağlık hizmetlerine erişimde ciddi engellerle karşılaşan kadın mahpuslar, özellikle ağır hastalıklarla mücadele edenler, tedaviye ulaşamadıkları için yaşam hakları ihlal edilmektedir. 2025 yılı itibarıyla ülke cezaevlerinde 17.418 kadın mahpus bulunmakta olup, bunlardan 70'i kanser, kalp hastalıkları, böbrek yetmezliği gibi rahatsızlıklarla mücadele etmektedir. Ülkemiz, taraf olduğu uluslararası sözleşmeler gereği mahpusların sağlık haklarını korumakla yükümlü olsa da hasta kadın mahpusların tedaviye erişimi büyük ölçüde ihlal edilmektedir. Bu bağlamda, cezaevlerindeki sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi, ağır hasta mahpusların infazının ertelenmesi, kadın mahpusların temel sağlık haklarının korunması ve gerekli tedavilerin sağlanması amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve bu hususta Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.



Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

ÖZET GEREKÇE

Cezaevlerinde bulunan hasta kadın mahpusların sağık hakları, yalnızca tıbbi bir sorun olarak değerdendirilmemelidir; bu durum, ciddi bir insan hakları ihlali olarak karşımıza çıkmaktadır. 2025 yılı itibariyle ülke cezaevlerinde 17.418 kadın mahpus bulunmaktadır ve bunlardan 70'i ağır sağık sorunlarıyla mücadele etmektedir. Bu sorunlar arasında kanser, kalp hastalıkları, şeker hastalığı, epilepsi ve böbrek yetmezliğı gibi ciddi rahatsızlıklar yer almaktadır. Ancak, cezaevlerinde tedaviye erişimdeki engeller, hastalıkların tedavi edilmesini zorlaştırmakta ve kadın mahpusların sağıklarının daha da kötüleşmesine yol açmaktadır.

Cezaevi koşullarının, hijyen eksikliklerinin ve sağık personeli yetersizliğinin etkisiyle, mahpusların tedaviye erişimi ciddi şekilde kısıtlanmaktadır. Cezaevlerindeki sağık hizmetleri, kadın mahpusların özel ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte değıl ve mevcut tedavi koşulları çoğı zaman yetersiz kalmaktadır. Bunun yanı sıra, kadın mahpuslar, fiziksel hastalıklarının yanı sıra cinsel şiddet, psikolojik travmalar ve sağıksız yaşam koşulları gibi sorunlarla da mücadele etmektedir. Cezaevlerinde yaşanan bu insan hakları ihlalleri, sadece tıbbi bir eksiklikten kaynaklanmamakta, aynı zamanda kadınların temel sağık ve yaşam haklarının ihlali anlamına gelmektedir.

Uluslararası sözleşmeler ve ulusal hukuk, mahpusların sağık haklarını güvence altına almakta ve bu hakların ihlal edilmesini önlemeye yönelik açık yükümlülükler getirmektedir. Bu bağılamda, hasta kadın mahpusların tedaviye erişimlerinin engellenmesi hem ulusal hem de uluslararası hukukun ihlali olarak değerdendirilmelidir. Cezaevlerinde sağık hizmetlerinin iyileştirilmesi, hasta mahpusların acil ve kalıcı tedavi gereksinimlerinin karşılanması büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, tecrit, hukuka aykırı disiplin cezaları ve iletişim haklarının kısıtlanması gibi uygulamalar, kadın mahpusların temel haklarına yönelik ciddi ihlalleri teşkil etmektedir. Cezaevlerindeki sağık koşullarının ve yaşam şartlarının iyileştirilmesi, kadın mahpusların temel insan haklarına saygı gösterilmesi, ağır hasta mahpusların infazının ertelenmesi ve sağık haklarına erişimlerinin sağılanması gerekmektedir.

GEREKÇE

İlgili kurumların raporlarına göre aşağıda isimleri belirtilen ağır hasta kadın mahpuslar, sağlık hizmetlerine erişimde ciddi engellerle karşılaşmaktadır. Bu mahpusların tedavilerinin geciktirilmesi veya engellenmesi, yaşam hakkı ihlali anlamına gelmektedir:

Bakırköy Kadın Cezaevi

- **Dilek Öz:** Kalp hastalığı, kronik astım, yüksek tansiyon ve böbrek hastası.
- **Elif Yaş:** Kalp hastası.
- **Fatma Tokmak:** İleri derecede kalp hastalığı, varis, mide ve tansiyon hastası.
- **Jiyan Erdinç:** Fiziksel engelli, kalça protezi nedeniyle sadece iki koltuk değneğiyle ayakta durabiliyor.
- **Şükran Avşar:** Şizofreni tedavisi görmekte.
- **Burcu Çınar:** Karaciğer hastalığı ve egzama.
- **Felek Gün:** Kronik Hepatit B hastası.
- **Songül Yıldırım:** KOAH hastası.
- **Şivekar Ataş:** Kalp ve yüksek tansiyon hastası.
- **Tenzile Acar:** Kronik Hepatit B ve ağır tüberküloz hastası.

Kocaeli/Gebze Kadın Kapalı Cezaevi

- **Fadime Coşar:** Yumurtalık kanseri.
- **Güneş Tekin:** Rahim kanseri.
- **Havva Ak:** Rahim ve meme kanseri.
- **Helin Öncü:** Akciğer ve karaciğer yetmezliği hastası.
- **Remziye Baloğlu:** Kronik Behçet hastalığı ve kemik erimesi.
- **Ruhşan Bozan:** Behçet hastalığı, kemik ve kas erimesi, anemi, mide rahatsızlıkları, görme kaybı ve unutkanlık.
- **İpek Cigretaş:** Kalp ve tansiyon hastası.
- **Zeliha Bulut:** Allerjik astım, kas ve kadın hastalıklarına bağlı ağır sorunlar.
- **Besiye Özer:** Rahim kanseri.
- **Ceylan Gürbüz:** Yüzde 86 engelli, kalp ve epilepsi hastası.
- **Saime Afşin:** Ağır engelli, tekerlekli sandalyede yaşamını sürdürüyor.
- **Cemray Baş:** Astım ve diyabet hastası.

- **Derya Moray:** Ağır diş hastalığı.
- **Gönül Erdoğan:** İleri derecede kemik erimesi.
- **Nihal Altuntaş:** Göz ve jinekolojik hastalıklar.
- **Türkan İpek:** Ağır psikolojik rahatsızlıkları var.

Kocaeli/Kandıra 1 No'lu F Tipi Cezaevi

- **Laleş Çeliker:** Kalpte sıvı toplanması, bel fıtığı, safra kesesi iltihabı ve egzama.
- **Deniz Tepeli:** Yumurtalıklarda kist.
- **Diren Yaşa:** Akciğerlerinde ve omurilik bölgesinde şarapnel parçaları, şizofreni hastası.
- **Yeliz Türkmen:** Böbrek hastası.

Silivri 9 No'lu L Tipi Kapalı Cezaevi

- **Seval Yaprak:** Kalp hastası.
- **Yasemin Karadağ:** Böbrek nakli olan mahpus, hipertansiyon ve kemik erimesi hastası.
- **Mesude Pehlivan:** Yumurtalık ve mide kanseri.
- **Kamile Kayır:** Kalp hastası, mide kanseri ve lenf tüberkülozu hastası.

Bursa/Yenişehir Kadın Hapishanesi

- **Fatma Demir:** Rahim kanseri, iltihaplı romatizma ve böbrek hastası.
- **Zeynep Genlioğlu:** Sağ kolunu kullanamıyor, yüzde 54 engelli.

Düzce T Tipi Hapishanesi

- **Aysun Şahin:** Kalp, eklem romatizması ve MS hastası, yüzde 48 engelli.
- **Nazlı Çatpınar:** Kronik astım hastası.

Sincan Kadın Kapalı Cezaevi

- **Ayşe Gökkan:** Duyma yetisinde bozukluk, kalp rahatsızlıkları.
- **Ayşe Topçu:** Ciğerinde ve sırtında şarapnel parçaları var.
- **Bermal Birtek:** Kalp hastası.
- **Elif Çetinbaş:** Rozasea (gül) hastalığı, guatr, bel fıtığı.
- **Fadik Adıyaman:** Rahim ameliyatı geçirdi, tiroid hastası.
- **Gülşan Adet:** Ankilozan spondilit, ülser, beyin damar tıkanıklığı, bel fıtığı.
- **Nedime Yaklav:** Böbrek hastası, yüksek tansiyon.
- **Özge Özbek:** Beyninde tümör, epilepsi, vertigo.

- **Pınar Tikit:** Beyinde araknoid kist.
- **Rihan Kavak Özbek:** Kas ve sinir erimesi, astım, panik atak.
- **Selver İspir:** Kalp hastası.
- **Selver Yıldırım:** Sağ gözünü kaybetmiş, diğer göz yüzde 20 görüyor.
- **Sermin Demirbağ:** Ülser ve astım hastası.
- **Şükran Aydın:** Bağırsak rahatsızlıkları.
- **Zerrin Yılmaz:** Panik atak, Haşimato hastalığı.

Kayseri Kadın Kapalı Cezaevi

- **Dicle Bozan:** Bir bacağı kesik, epilepsi hastası.
- **Dilşad Şengül:** Kalp ve akciğer zedelenmesi.
- **Gülazer Akın:** Böbreklerinde kireçli kist.
- **Gülgeş Tatlı:** Epilepsi, sol kolunda pıhtılaşma.
- **Güzel Saraç:** Şeker hastası.
- **Hacer Halil Yusuf:** Bağışıklık sistemi sorunu.
- **Hiyem Yolcu:** Bacaklarda iltihaplı yaralar.
- **Jiyan Ay:** Bel fıtığı.
- **Medya Aslan:** Astım ve bel fıtığı.
- **Melek Akgün:** Yüzde 82 engelli, kalp ve böbrek hastalıkları.
- **Naime Encü:** Göz tümörü, bel ve boyun fıtığı.
- **Nazlı Soglin:** Kalp kapakçığında kalınlaşma.
- **Nergiz Okan:** Kolunda platin var, yeniden ameliyat olmalı.
- **Özgül Yaşa:** Diyabet hastası.
- **Songül Aydın:** Panik atak, karaciğer rahatsızlığı.
- **Şilan Çetiner:** Beyninde kitle, boyun kemiğinde çatlak.
- **Zerga Açar:** İki gözünden ameliyat olmuş, sol elini kullanamıyor.

Hasta kadın mahpusların sağlık durumu, cezaevlerindeki kötü koşullar nedeniyle daha da kötüleşmektedir. Cezaevlerinin aşırı kalabalık olması, hijyen eksiklikleri ve yeterli tıbbi bakımın sağlanamaması, sağlık sorunlarının ilerlemesine neden olmaktadır. Ayrıca, cezaevlerinde uzun süreli tecrit uygulamaları ve yaşanan psikolojik travmalar, sağlık problemlerini daha da ağırlaştıran unsurlar arasında yer almaktadır. Cezaevlerinde kadın

mahpuslar, sağlık hizmetlerine ulaşmada ciddi engellerle karşılaşmaktadır. Genellikle yetersiz sağlık personeli bulunmakta ve hastaneye sevk işlemleri uzun sũrebilmektedir.

Bu durum, acil tedavi gereksinimleri olan kadın mahpuslar için hayati tehlike oluşturmakta ve hastalıkların tedavi edilmeden ilerlemesine yol açmaktadır.

ũlkemiz, taraf olduğu birçok uluslararası sũzleřme ile mahpusların sağlık haklarını gũvence altına almıştır. İnsan Hakları Avrupa Sũzleřmesi ve Birleşmiş Milletler Mahpusların Durumuna Dair Temel İlkeler gibi belgeler, mahpusların sağlık hizmetlerine erişimini zorunlu kılmaktadır. Ancak, ũlke cezaevlerindeki sağlık koşulları, bu uluslararası yũkũmlũlũklerin yerine getirilmediğini gũstermektedir. Cezaevlerindeki hasta kadın mahpusların sağlık haklarının ihlali, açıkça bir insan hakları ihlalidir. Uluslararası hukuk, hasta mahpusların tedaviye erişiminin sağlanması, ũzellikle ũlũmcũl hastalıklar sũz konusu olduğunda, temel bir hak olarak kabul etmektedir.

Cezaevlerinde kadın mahpusların tedaviye erişimde yaşadığı engellerin başında, yetersiz sağlık personeli ve tedaviye yũnelik sistematik eksiklikler bulunmaktadır. Cezaevlerindeki sağlık koşulları, dışarıdaki sağlık kurumlarından çok daha sınırlıdır. Sağlık personelinin yetersizliği, tedaviye yũnelik donanım eksiklikleri ve acil durumlara mũdahale sũrecindeki gecikmeler, hasta kadın mahpusların sağlık durumlarının daha da kũtũleřmesine yol açmaktadır. ũlke cezaevlerinde bağımsız denetim mekanizmalarının olmaması, hasta mahpusların sağlık haklarının ihlali konusunda ciddi bir zafiyet yaratmaktadır. Bu nedenle, hasta kadın mahpusların tedavi ve sağlık hizmetlerine erişimlerinin ũnũndeki engellerin kaldırılması ve ağır hasta mahpusların infazının ertelenmesi hem insani bir sorumluluk hem de uluslararası yũkũmlũlũklerin gereğidir. Cezaevlerinde hasta kadın mahpusların sağlık koşullarının iyileştirilmesi, tedaviye erişimlerinin sağlanması ve yaşam haklarının korunması amacıyla acil ũnlemler alınması gerekmektedir.

Cezaevlerindeki sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi, ağır hasta mahpusların infazının ertelenmesi, kadın mahpusların temel sağlık haklarının korunması ve gerekli tedavilerin sağlanması amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	M. Beştaş
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	C. Otlı
3	MAHMUT DİNDAR	VAN	M. Dindar
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	N. Demir
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	H. Türkoğlu
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	O. Faruk Gergerlioğlu
7	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	O. Sakı
8	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	A. Doğan
9	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	M. Rüştü Tiryaki
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	Z. Uçar
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	K. Tanhan
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	H. Olan
13	SEVİLAY ÇELENK	DİYARBAKIR	S. Çelenk
14	YILMAZ HUN	İĞDIR	Y. Hun
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	S. Erdoğan Sarıtaş
17	ALİ BOZAN	MERSİN	A. Bozan
18	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	A. Kaya
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	O. Öcalan
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	H. Bozdağ